

กระบวนการจากหลักสูตรสู่แผนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ นั้น การเตรียมตัว และวางแผนอย่างมีระบบเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรอย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ การทำแผนการสอนเป็นวิธีการหนึ่งที่น่ามาซึ่งความสำเร็จ ครูผู้สอนจึงต้องถือเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งในวิชาชีพของความเป็นครูที่จะต้องทำแผนการสอน

ดร.สงบ ลักษณะ ได้กล่าวถึงแนวทางหนึ่งที่มีผู้นิยมปฏิบัติเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง คือ การดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และนำมาใช้เป็นกรอบแนวปฏิบัติในการวางแผนจัดการเรียนการสอน

2. เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับวิชานั้นในลักษณะเป็นจุดประสงค์ปลายทางที่ควรจะต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อได้เรียนวิชานั้นจนครบถ้วนแล้ว (ปกติคือผลสุดท้ายเมื่อเรียนครบ 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปี) สิ่งที่ใช้ช่วยในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะจุดประสงค์ปลายทาง คือ

2.1 จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์ หรือจุดประสงค์ของวิชา

2.2 คำอธิบายรายวิชาในวิชาหรือหน่วยย่อย หรืองานที่กำหนดในหลักสูตร

3. เขียนโครงสร้างของวิชาที่จะสอนทั้งวิชา ซึ่งนิยมเรียกว่า “กำหนดการสอน” โดยมีส่วนประกอบ คือ

3.1 หัวข้อเรื่องย่อย ๆ โดยอาศัยหัวข้อเนื้อหาวิชาที่อ่านจากคำอธิบายรายวิชา และคนคว่าจากหนังสืออื่นประกอบ หรือใช้หัวข้อปัญหาในชีวิตจริงตามความต้องการของชุมชน

3.2 จำนวนคาบที่ควรใช้ในการสอนแต่ละหัวข้อเรื่องย่อย อาศัยการคำนวณจากจำนวนคาบที่มีจริงตลอดภาคเรียนตามข้อกำหนดของหลักสูตร และพิจารณาน้ำหนักของปริมาณเรื่องราวที่จะกล่าวถึงในหัวข้อเรื่องนั้น

3.3 สาระสำคัญที่เน้นถึงความคิดรวบยอด หรือหลักการ หรือทักษะ หรือลักษณะนิสัยที่ต้องการจะปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนแต่ละหัวข้อเรื่องนั้น ปกติสาระสำคัญนี้จะเป็นกรอบกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำหัวข้อเรื่องนั้น

3.4 จุดประสงค์การเรียนรู้ของหัวข้อเรื่องย่อย ๆ แต่ละหัวข้อ

4. สร้างแผนการสอน โดยหยิบยกหัวข้อเรื่อง จำนวนคาบ สาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหัวข้อเรื่อง มาทำเป็นแผนการสอน โดยทั่วไปแล้ว ควรทำแผนการสอนได้อย่างน้อยเท่ากับจำนวนหัวข้อเรื่อง หรือช้อย่อยให้มากกว่าก็ได้

หัวข้อ และรูปแบบของการเขียนแผนการสอนอาจมีได้หลากหลาย ทั้งแบบใช้ตารางคล้ายบันทึกการสอน หรือแบบบรรยายโดยไม่ใช้ตารางก็ได้ สิ่งที่ควรกล่าวให้ชัดเจนในแผนการสอน ได้แก่ ชื่อเรื่อง จำนวนคาบ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และ การวัดผลประเมินผล

ถ้าแผนการสอนมีรายละเอียดชัดเจนถึงกิจกรรมของผู้เรียน บทบาทของครู การใช้สื่อ การวัดผล จนผู้อ่านมองเห็นภาพพฤติกรรมจริง ๆ ในห้องเรียนได้สมบูรณ์ก็ถือว่าเป็นแผนการสอนที่ดี และไม่จำเป็นต้องทำบันทึกการสอนอีกก็ได้ เพราะแผนการสอนที่ชัดเจนใช้แทนบันทึกการสอนได้

เอกสารอ้างอิง

สงบ ลักษณะ. จากหลักสูตร...สู่แผนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

QA ใน สจพ.

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษาจัดบรรยายและฝึกอบรม

● เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2545 ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา ได้จัดบรรยายพิเศษ เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ณ ห้องประชุมสำนักพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรม ผู้เข้าฟังการบรรยายประกอบด้วยบุคลากรของสถาบัน จำนวน 130 คน การบรรยายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนความก้าวหน้า และทิศทางของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้รับเกียรติจากคุณพรทิพย์ กาญจนนิตย์ ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นวิทยากร

● ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดจัดอบรมหลักสูตร **ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน** รุ่นที่ 2 ให้แก่บุคลากรของสถาบัน ระหว่างวันที่ 29-31 พฤษภาคม 2545 ณ ห้องประชุม สำนักพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เข้าใจบทบาท และหน้าที่ของผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน ตลอดจนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการทำหน้าที่ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน โดยได้รับเกียรติจาก ศ.ดร.อุทุมพร จามรมาน เป็นวิทยากร การอบรมครั้งนี้มีหน่วยงานที่รับเป็นกรณีศึกษาสำหรับการฝึกภาคปฏิบัติ 4 หน่วยงาน คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยี-อุตสาหกรรม สำนักหอสมุดกลาง และกองกิจการนักศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมเข้าร่วมโครงการนำร่องของทบวงมหาวิทยาลัย

สถาบันได้เสนอชื่อคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม เข้าร่วมโครงการนำร่องด้านการประเมินคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการดำเนินงานประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยจะนำดัชนีและเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ที่ได้จากผลการจําแนกมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นที่ปรึกษาทำวิจัย เรื่อง “การพัฒนาดัชนีและเกณฑ์การประเมินระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะวิชาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ” มาใช้สำหรับโครงการดังกล่าว

กระดานข่าว QA

ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของ สมศ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้แจ้งความก้าวหน้าในการประเมินคุณภาพภายนอกให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ทราบดังนี้

1. ความก้าวหน้าจนถึงปัจจุบัน

1.1 กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย 8 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้ (ดูรายละเอียดใน QA NEWS ฉบับที่ 20 เดือนมีนาคม 2545) ซึ่งพัฒนาจากผลการวิจัย การประชุมปรึกษาหารือ การสอบถามความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง สถาบันอุดมศึกษา ขณะนี้กำลังจัดทำคู่มือการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีเก็บ และแปลค่าตัวบ่งชี้

1.2 กำลังดำเนินการสรรหาและคัดเลือกผู้ประเมินภายนอกระดับอุดมศึกษา

1.3 ได้จัดโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก โดยมีสถาบันอุดมศึกษา

ที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเข้าร่วมโครงการ 32 แห่ง สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (สถาบันสภာราชภัฏ) 15 แห่ง

2. แนวทางการประเมินภายนอก

2.1 การประเมินของ สมศ. จะเป็นการประเมินในลักษณะ assessment ไม่ใช่ evaluation ซึ่งจะเป็นการให้ข้อมูลแก่สถาบันว่า สถาบันมีจุดเด่นในเรื่องใด และจุดที่ต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนา

2.2 สมศ. จะประเมินโดยคำนึงถึงความหลากหลายของสถาบันเป็นสำคัญ เนื่องจากแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกัน เช่น ปรัชญา พันธกิจ เอกลักษณะ ความเป็นมา ฯลฯ

2.3 การประเมินในรอบแรก (ปี 2545-2548) จะประเมินสถาบันโดยรวม แต่ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการคิดค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ของทุกคณะวิชา มาเป็นค่าเฉลี่ยรวมของสถาบัน นอกจากนี้ จะไม่กำหนด benchmark แต่จะใช้ข้อมูลจากการประเมินในรอบนี้ พัฒนาเป็น benchmark ต่อไป

2.4 การประเมินในรอบแรก (ปี 2545-2548) สมศ. จะรับรองเพื่อยืนยันตามสภาพจริง โดยจะประเมินสถาบันตามรายมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ในการประเมินภายนอก 8 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งผลการประเมินตนเองตามสภาพจริงที่เป็นอยู่ โดยไม่มีการตัดสินผ่าน-ไม่ผ่าน ได้-ตก ไม่มีการตัดสินรับรอง-ไม่รับรองสถาบันการศึกษา เช่นที่ใช้ในระบบรับรองวิทยฐานะหรือระบบ ISO

3. การเตรียมตัวของสถาบันเพื่อรับการประเมินภายนอกในปีงบประมาณ 2545

3.1 สมศ. จะเริ่มดำเนินการประเมินสถาบันอุดมศึกษา ประมาณเดือนมิถุนายน 2545 สถาบันที่จะได้รับการประเมินลำดับแรก 5 แห่งด้วยกัน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันราชภัฏอุดรธานี ลำดับต่อไปเป็นสถาบันที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก ซึ่งเป็นไปตามกำหนดที่แต่ละแห่งได้แจ้งแก่ สมศ. ในส่วนของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้แจ้งว่าพร้อมที่จะรับการประเมิน ประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน 2545

3.2 ในปีงบประมาณ 2545 สมศ. จะประเมินสถาบันจากรายงานประจำปีที่มีอยู่ และ/หรือรายงาน SSR/SAR และจะขอข้อมูลเพิ่มเติม หากในรายงานนั้นไม่มีข้อมูลที่ครอบคลุมตัวบ่งชี้ในการประเมินภายนอกของ สมศ. ส่วนรายงานประจำปีที่มีลักษณะของ SSR/SAR ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการพัฒนารูปแบบให้เป็นลักษณะเดียวกันนั้น จะเริ่มใช้ในปี 2546